

ЮВІЛЕЇ

Ніна Саєнко

●

НЕПОВТОРНІСТЬ ТАЛАНТУ

(до 100-річчя О. Саєнка)

Український митець, народний художник України Олександр Саєнко належить до славетної когорти української інтелігенції, яка, починаючи з 20-х років, цього століття, творила духовний фонд нації. Понад п'ятсот творів залишив майстер у скарбниці українського мистецтва. Творив свій неповторний дивовижний світ Олександр Саєнко хлібним стеблом, черпаючи натхнення із глибинних джерел народної культури та мистецтва. Лише з роками можна досягнути велич постаті Олександра Саєнка, лише з роками стає вона все могутнішою.

Складним, сповненим тяжких випробувань і втрат, що випали на долю його покоління, було життя. І водночас доля усміхалася йому, даючи натхнення і творчі здобутки, вірних і щирих друзів, близьких, що завжди були поруч з ним.

Рано в дитинстві, перехворівши на скарлатину, втратив слух і мову. Це обмежило спілкування з оточуючим світом, і водночас, можливо, це внутрішнє зосередження дало поштовх, потяг до світу прекрасного, і визначило його мистецьку долю.

З дитинства Олександр виявив зацікавленість до малювання, вирізував візерунки на батіжках, якими пас гусей, виклеював узорі з соломі. Одного разу за таким заняттям застав хлопця син відомого художника Миколи Ге - Петро Миколайович, котрий товаришував з українською письменницею Ганною Барвінок і приїздив до неї на гостину. Він порадив Мотроні Іллівні - матері Олександра - віддати сина вчитися до Петербурзького імператорського училища для глухонімих.

Важкими були дев'ять років навчання, бо хлопець був відірваний від сім'ї, і водночас цікавими, бо саме там він почав оволодівати основами образотворчої грамоти. Завдяки педагогам, яких викликали з Академії мистецтв для навчання обдарованих дітей, Олександр навчився добре малювати, цікавився літературою з мистецтва, відвідував виставки, які на той час експонувалися в Петербурзі. Утвердилось бажання вчитися далі.

Але марно було сподіватись на вищу мистецьку освіту. Олександрю відмовили у продовженні навчання в Академії мистецтв не за фаховими якостями, а як сину політкаторжанина і через його природну ваду. “Тяжко переніс я відмову, - згадував пізніше митець, - гірко було на душі. Шлях до мистецтва, про що мріяв останні роки, був закритий для мене.”

Лише ненадовго повертається додому, в Борзну. Але мрія про мистецьку освіту не полишала юнака. Він записується в художню студію до Андроника Лазарчука і відвідує її разом з Володимиром Костецьким та Полем Лазарчуком. їде в Київ і вступає до Київського художнього училища, але розпочалася громадянська війна і училище було закрито. “Невдача на цей раз не зупинила мене, - згадував Олександр. - Бажання вчитись було нестримним. І ось я вже студент Миргородського керамічно-промислового інституту”.

Нарешті Олександр опинився у своїй стихії. Останнім часом, вдосконалюючи майстерність у реалістичному малярстві, рисунку у студії А. Лазарчука та Київському художньому училищі, Олександр марив образами-символами, що полонили уяву, напівсвідомо зринали у його уяві, приходили до нього у вигляді народної картини, вишиваного рушника, витканого налавника, ічнянських кахлів чи божниці, викладеної золотою соломною. Ці символи набували реального життя у його композиціях, він творив світ, у якому відображав розмаїтість, багатобарвність буття. Два погляди на світ - реальний і ірреальний, зіткані із давніх символів і знакових систем, співіснували у його духовних модуляціях. Як бути, коли магічний блиск стиглої соломи у променях сонця чи в миготінні лампади все нестримніше вабив юнака. Саме орнаментальні композиції, викладені соломною, найбільше сподобались професорові Василю Кричевському з усього, що показав йому Сасенко при вступі до керамічно-промислового інституту.

Вчився Олександр у Василя Кричевського - глибокого знавця українського народного мистецтва, віртуозного орнаменталіста, колекціонера і збирача народних творів -досить легко: намагався розуміти його лекції, на яких той давав поняття законів і характеру традицій українського народного мистецтва для кераміки, текстилю, килимарства.

“Я був улюбленим учнем В. Кричевського в інституті, - згадував Сасенко, - а він був чудовим педагогом. Мені запам'ятались лекції з народного мистецтва, композиції, орнаментики. Раніше я малював натюрморти, жанрові картини, гіпсові голови та живі моделі. В. Кричевський відкрив для мене науку про українське народне мистецтво”.

На жаль, вчитися в Миргородському інституті довелося недовго. Голод, холод, розруха зрештою призвели до того, що інститут був закритий, а студенти роз'їхалися по домівках.

Влітку 1920 року Олександр був запрошений В. Кричевським на навчання до Академії мистецтв у Києві.

Роки навчання на малярському факультеті Академії мистецтв, яка була центром художнього життя, для Олександра Сасенка були незабутніми. Українські майстри тоді наполегливо шукали нові форми виразу своїх патріотичних почуттів. Плакат, журнальна графіка, монументальне мистецтво, оформлення інтер'єрів - в горнілі пошуків кристалізувався національний мистецький стиль.

Атмосфера творчого піднесення і оптимізму в умовах відродження та

Композиційно панно побудовано на протиставленні образів жниці і в'язальниці та пихатих панів, вирішених у стилістиці гротеску, які весело і безтурботно проводять свій час. У цьому творі Саєнко заявив про себе як монументаліст з чітко виявленим образотворчим стилем у композиційній побудові, лаконічній і виразній пластиці ліній малюнка, своєрідній колористичній гамі - червоне тло підсилює напругу і контрастність, протизагугу сюжету. Гармонійно підібрані статичні і динамічні елементи композиції врівноважують її, надають наповненості і вивершеності задуму автора. Вперше у монументальному мистецтві О. Саєнко використав як матеріал соломку, мозаїчний її набір на площині.

Схвальна оцінка твору В. Кричевським та громадськістю надихає молодого художника на створення на початку 20-х років панно "На панщині пшеницю жала" (1922), монументального диптиху "На варті СРСР" (1922 - 1929), фризую "Українське село" (1922). Гранична стилізація, доведена у творах автором до сприйняття як знака-символа, переконує у значних потенційних можливостях художника-монументаліста, який досконало володіє матеріалом - соломкою.

У ці роки Олександр виконує кілька малярських творів. Серед них помітне місце у його творчості займає "Портрет Мотрони Саєнко" (1922). Витриманий у колориті і композиційно довершений, він є блискучим прикладом проникливого народного трактування образу матері, її мудрості, духовної гідності і краси.

Склася так, що перші роки навчання для студентів майстерень, які очолювали Михайло Бойчук і Василь Кричевський, були спільними. Незважаючи на певні відмінності у осмисленні педагогами мистецької спадщини народу, її образотворчого трактування, творчі завдання і підходи до їх виконання в майстернях були багато в чому схожими. Адже обидва художники у навчальній програмі керувались перш за все глибоким дослідженням народної культури, мистецтва зокрема, і це не могло не позначитись на мистецьких поглядах студентів.

розвитку українського мистецтва і культури, спілкування з видатними художниками і педагогами - Василем і Федором Кричевськими, Михайлом Бойчуком, безпосередня участь у творенні мистецтва нової доби - усе це не могло не вплинути на формування естетичних поглядів і переконань молодого художника, надзвичайно чутливого до традицій, на основі яких визріває нове українське мистецтво.

Навчаючись у майстерні професора Кричевського "Організація і обладнання внутрішнього помешкання будинку згідно з вимогами нового побуту", де за мету було обрано гармонійне сполучення всіх необхідних предметів даного помешкання в одне ціле, Олександр уподобує мистецтво оформлення інтер'єрів. Опановує знання з внутрішнього оздоблення будівель, цікавиться проблемою синтезу мистецтв, працює над проектами інтер'єрів. У своїй творчості мислить категоріями монументального мистецтва, водночас намагається осмислити спадщину народної творчості під кутом професійної культури.

"Минуле" - перша монументально-декоративна робота, задумана і виконана автором у традиціях народного мистецтва, з глибоким соціальним змістом. В основу твору покладені мотиви поезії Т. Шевченка. Молодий митець віднаходить виразні художні засоби для пристрасного зображення страждань знедолених жінок-селянок.

Яскравим прикладом впливу ідей М. Бойчука на творчість О. Саєнка є серія жіночих портретів (1922 - 1925), виконаних темперою, а також сюжетні твори - "Дічина з гусаками" (1922), "Дівчина з вівцями" (1922), "Козак і дівчина" (1925), "Гончар" і "Ткаля" (обидва 1926 року). Створені під впливом ренесансних традицій, вони свідчать про чітке розуміння завдань монументально-декоративного мистецтва, їм властива фрескова спрощеність форми, майстерна стилізація рисунка, вишуканість кольору. Виразність образів підкреслює музикальна співучість ліній, ніжна гармонія кольорів. Лінія є основним засобом мистецької вартості в усіх композиціях - її пластика чітка і ритмічна. У названих творах О. Саєнко шукає і знаходить власну мистецьку мову, що базується на розвиткові традицій українського мистецтва.

На 1925 - 1927 роки припадає серія проектів оформлення інтер'єрів (дитячого садка, 1926; сільради, 1928; робітні письменника, 1928), в яких простежується своєрідний синтез народного і професійного мистецтва, вмiле використання етнографічного матеріалу. В них О. Саєнко доводить, що його любов до народного мистецтва - це свiдома любов професійного художника.

У творчій напрузі, на духовному піднесенні промайнули роки навчання. Настав урочистий момент захисту дипломної роботи "Проект оздобу сільради". Відгуки були схвальні, а сам захист пройшов з оцінкою "відмінно". Олександр Саєнко вступив у самостійне художнє життя з такою характеристикою В. Кричевського: "1) дуже уважно ставиться до всілякої роботи; 2) найбільш цікавиться народною творчістю, яка впливає на всі його роботи; 3) уміє взяти з матеріалу, яким оперує, все характерне і цінне; 4) його творчі особливості - здібність перетворювати все, що він собі уявляє, під своїм характерним кутом. Його твори носять виразні ознаки характеру українського народного мистецтва, але без чистого етнографізму, і це дає надію на дальшу поступовість".

1928 рік для О. Саєнка був позначений першим творчим окриленням - після успішного захисту диплома В. Кричевський запросив його взяти участь у монументально-декоративному оформленні історичної секції Всеукраїнської Академії наук. Виконуючи для її приміщень два панно "Козак Мамай як поетичний символ пісенної творчості" та "Невільники", О. Саєнко виявив притаманне для нього органічне відчуття ансамблю, комплексний підхід до розв'язання монументально-декоративних завдань. Вперше в архітектурі було застосовано оформлення інтер'єрів з використанням техніки мозаїчного набору соломомою як різновид монументального малярства.

У панно "Козак Мамай" автор крізь власну призму світобачення відтворив повний глибокого змісту узагальнений образ народного героя Мамає, виявивши чутливість і розуміння історичного матеріалу, глибину народної інтерпретації, стилістики, характерної для монументального мистецтва. Для творів О. Саєнка, що стали органічним елементом оформлення інтер'єру, притаманні чіткість композиції, своєрідна орнаментальність, ритмічність. Пластична мова панно ясна і чітка, емоційно наповнена правдою життя, відзначається зрілою майстерністю. Зображення цілком площинні, добре узгоджуються з архітектурою. Солома як матеріал все більше вабить митця своїм золотистим кольором і можливістю передати геометрично стрілчасті форми, характерні для народного мистецтва.

Починаючи з 1924 року, О. Саєнко постійно бере участь у виставках, на початку 30-х років працює художником-інструктором в "Укртекстиль-експорті", як художник мультиплікації - на Київській кінофабриці, згодом -

художником по оформленню української кераміки.

Чимало його робіт придбали музеї, Академія наук, картинна галерея Харкова, деякі з них експонувались на художніх виставках за кордоном - у Таллінні, Берліні, Парижі.

Помітний етап у творчості О. Саєнка починається з 1936 року, коли він разом з групою видатних народних майстрів живопису, ткацтва, кераміки бере участь у першій Всеукраїнській виставці декоративного мистецтва, що експонувалася у Києві, Москві, Ленінграді. На ній експонувалися твори О. Саєнка, виконані в техніці мозаїчного набору солом'ю (панно "Танок", "Жниці", "Українське село"), а також твори в техніці вибійки, керамічний посуд, меблі, інкрустовані солом'ю. Особливої уваги заслуговує панно "Святковий день". Під розлогою вербою веселиться молодь. Дівчина грає на бандурі, друга танцює. А хлопці ніби летять у запальному гопаку. Картина сяє радістю, світлом. Золотисті, сонячні тони соломи, поєднані із синім кольором води і неба, створюють чарівне враження, підкреслюють святковий настрій. Митець використовує у панно великі узагальнені маси, площини і водночас акцентує деталі ретельною їх проробкою. У цьому так виразно простежується стиль О. Саєнка. За участь у виставці митець нагороджується першою премією та дипломом першого ступеня.

Напередодні війни О. Саєнко виконує кілька портретів на замовлення державних музеїв. У них він виступає як художник станкової картини і художник-монументаліст. Звертається до могутньої постаті Т. Шевченка. Його полонить духовна міць та сила поета, волелюбність, вселюдська любов та гнівний полум'яний протест. Великий Кобзар стає для нього уособленням найкращих духовних рис українського народу. У 1937 році митець виконує панно "Т. Шевченко під вербою" для Канівського музею, у 1938 році працює над портретом Т. Шевченка у повний зріст на замовлення музею Т. Г. Шевченка у Києві.

Усі панно композиційно довершені, побудовані за принципом типового для Саєнкового мислення площинного просторового зображення і декоративного килимового ландшафту. У колористичному рішенні автор вкрай лаконічний: брунатне тло контрастує з кількома відтінками кольорової соломи. З іншого боку, Саєнко вводить у композиції плавні лінії, округлі форми та окремі деталі, що свідчать про тяжіння художника до станкової інтерпретації. Митець силою свого таланту довів, що солома як матеріал придатна не тільки для оздоблення інтер'єрів узагальненими монументально-декоративними композиціями, а й для створення виразних конкретно-чуттєвих образів.

У 1939 році О. Саєнко отримує запрошення взяти участь в оформленні Українського павільйону Всесоюзної сільськогосподарської виставки в Москві. В стилі терміни він виконує дев'ять декоративних та орнаментальних панно із зображенням сцен із життя і побуту українського народу, серед яких відомі "Збирання яблук", "Танок", "Пастушок-вівчар", "Колгоспниця".

Твори, виконані для українського павільйону у Москві, помітні у творчому доробку митця завдяки обраним сюжетам, що відповідали часові, декоративно-композиційній пластиці і витримано-гармонійному колориту.

Суперечливими, часом болючими були для митця 50-ті роки: він прагне робити твори монументальні, суспільно вагомі, зокрема портрети М. Гоголя (1951), Т. Шевченка та О. Пушкіна (1956), панно "Богдан Хмельницький" (1954), що експонувались на Всеукраїнських художніх виставках. Митця ж

часто звинувачують у формалізмі, орієнтують на створення декоративно-ужиткових речей. І тут Саєнко залишається вірним своїм мистецьким принципам - на високому художньому рівні виконує сюжетні полиці “Свято врожаю” (1955), “Птахи” (1956), “Колгоспний достаток” (1957), орнаментальні декоративні тарелі, ширми, меблі, оздоблені соломною.

Набираючи сили у мистецькому поступі, О. Саєнко переконливо довів, що ані малий розмір його робіт, ані їхня ужиткова направленість не спроможні приховати саму суть художника-монументаліста. У цьому переконують монументальні панно “Козак Мамай” (1956), “Весна” (1957), “Поєма про кукурудзу” (1961). Оптимістична звучність кольору, міцний рисунок, напрочуд виразна пластика ліній і форм, орнаментальні мотиви, вирішені кожного разу по-новому, мужність і поетичність притаманні цим творам майстра. У них він виступає як віртуозний майстер лінії. Залежно від ідейно-образного задуму твору вона має безліч напрочуд виразних, емоційно-хвилюючих рішень. Саме формоутворююча роль складного лінійного ритму є тим спільним, що стильово об'єднує роботи Саєнка, виконані ним у різних матеріалах - темпері, мозаїці соломною, вибіїці, килимарстві, це те спільне, що дає змогу говорити про неповторний почерк майстра.

Шістдесяті роки у творчості О. Саєнка ознаменовані новими творчими досягненнями. Сповнений творчої наснаги, окрилений тенденціями потепління у суспільному житті, поглиблення уваги до розвитку національного мистецтва, широкого представлення його здобутків, що довгий час замовчувались або були виключені із художнього процесу, затавровані як формалістичні або ж націоналістичні пошуки у мистецтві, він міг вільно творити, звертатись до різних тем у мистецтві, показати свої твори, що десятиліттями були захищені від людей.

Перша персональна виставка творів О. Саєнка 1962 року стала справжнім святом, подією в українському мистецтві. До митця прийшло визнання, широка популярність. Художник своїми творами довів, що належить до найбільших майстрів українського монументально-декоративного мистецтва. “Для мене мистецтво, яке викликає гомін і відгомін почуттів, є справжнім мистецтвом. Після зустрічі з Саєнком я ходжу радісний і піднесений, бо справжнє мистецтво приносить людині радість і насолоду, - говорив М. Стельмах на обговоренні виставки. - Я багатший став, багатшою стала душа після зустрічі з Саєнком”.

Митець все своє життя був тісно зв'язаний з рідною землею і народом, його творчість - оригінальна, самобутня, художньо досконала, пройнята філософією ствердження життя, ліричною пісенністю, розвивалася цілком у руслі української культури. “Характерним прикладом того, яких чудових результатів досягає митець, коли вчиться у народу, є творчість одного з найстаріших українських художників О. Саєнка”, - писав академік Василь Касіян, великий друг і шанувальник творчості митця.

Художник довів, що право на існування нарівні з олійним малярством мають твори, виконані в специфічно українській техніці мозаїки соломною. О. Саєнко як новатор, що вперше застосував і талановито й самобутньо розвинув техніку мозаїчного набору соломною, підніс цей вид мистецтва у ранг високого мистецтва, як одного з різновидів сучасного українського монументального мистецтва.

“Під час моєї персональної виставки в Києві моє мистецтво було нарешті вшановано як малярство”.

До помітних віх у творчому житті митця варто віднести участь в оформленні інтер'єру готелю “Дніпро”. Саєнку належить оформлення кафе цього готелю. Перед відвідувачами розгорталась масштабна панорама українського краєвиду з розлогими вербами, що схиляли свої віти до самої землі, казковими птахами, що знаменували торжество земного буття. До цієї роботи Саєнка пасують найвищі оцінки.

Повертаючись знову до найсвятішої для нього теми - Шевченкіани, О. Саєнко створює панно “Реве та стогне Дніпр широкий” (1924) та “Невільники” (1966, другий варіант), що являють собою новітнє осмислення образу Великого Кобзаря та його творчості.

Історична тема завжди вабила О. Саєнка драматичними колізіями, можливістю зануритись у глибини психології - зрозуміти і виразити силу, могутність і непереможність людського духу в переломні періоди історії, коли найбільш повно і масштабно розкривається людська сутність.

Боротьба українського народу за своє визволення і незалежність знайшла відображення у творах Саєнка: “Іван Сірко” (1967), “Семен Палій з люлькою”, “Семен Палій на коні” (1966 - 1967). В образах Івана Сірка та Семена Палія митець показує сильні епічні характери оборонців рідного краю, їхню мужність і героїзм, самопосягату. Це своєрідна галерея постатей волелюбного українського козацтва.

Оперуючи композиційними прийомами та кольором як широко узагальненою плямою, образною категорією, що йде від глибин народного кольоросприйняття, митець показує загальну панораму Запорозької Січі, відновлює історичну пам'ять, надає творам пафосу та героїчного звучання. Ці твори викликали захоплення, патріотичний ентузіазм серед широких кіл українського громадянства, вони здатні формувати людську особистість, наповнювати її духовною силою.

Композиція панно “Іван Сірко” та “Семен Палій з люлькою” виконана в стилі парадних портретів українського бароко. Образ ватажків козацького руху вражає не лише глибиною психологічного стану, переживань чи роздумів, а й характером пози, що унаявлює поняття рішучості, енергійності, мужності. Кольоровим акцентом творів є малиновий жупан. Гама теплих жовто-охристих (“Семен Палій з люлькою”) та ніжно-зелених (“Іван Сірко”) відтінків тла створює відповідну емоційну атмосферу образності.

Улюбленою для Саєнка була також тема праці. Саме через працю, через її осмислення митець зображує оновлене життя. До цієї теми він звертався неодноразово, збагачуючи її і розвиваючи. Досить згадати фриз “Колгоспний двір”, “Українське село” (1922), “Поєма про кукурудзу” (1961), “Квітуча земля” (1972).

Поліфонічне панно “Дума про хліб” (1973), в якому О. Саєнко відтворює основні етапи віковичної борні і здобуття перемоги українського народу на полях битв, на полях мирної праці, своєрідний підсумок зробленого за півстоліття творчості. Використовуючи образи, окремі сцени та деталі з попередніх робіт, митець створює складний образ єдності минулого і сучасного, образ перемоги добра, людяності. “Дума про хліб” - твір публіцистичний. Це філософський роздум про сенс життя, людської праці.

Митець із широким діапазоном художніх і суспільних інтересів, О. Саєнко прагнув точно відтворити ознаки часу, філософськи осмислити події. Творчість

його завжди мала життєстверджуючий характер, основа якого - дійовість, причетність до повсякденного життя.

“Незважаючи на те, що не всі і не завжди визнавали моє мистецтво і розуміли його, незважаючи на те, що були в моєму житті тяжкі роки випробувань, я все життя вірив, що моє мистецтво зрозуміле і потрібне народу, бо воно нероздільне з прагненням і життям українського народу, невіддільне від його праці. І це моє переконання давало і дає мені натхнення і сили для нової творчості, нових задумів”. Ці слова належать Саєнкові у пору його зрілості - сімдесятиліття.

Митець отримав всенародне визнання. І саме тому, що гуманістичні ідеали були основою творчості і скеруванням дій і вчинків Саєнка, гуманізм, що був системою глибоких переконань, в яких злилися ерудиція, біль за долю народу з прагненнями до його свободи, збереження й засвоєння скарбів національної культури, а також патріотизм у всій повноті його ствердження.

О. Саєнко, досягнувши визнання своїми монументальними роботами, наприкінці 70-х - на початку 80-х років повертається до декоративних панно та речей декоративно-вжиткових: килимів, керамічних тарелей, вибіжок, меблів, інкрустованих соломкою. “Для мене мистецтво було не заради мистецтва, а найпершою необхідністю у житті народу, його духовною потребою. Народне мистецтво в основі своїй монументальне і я в своїй творчості базуюсь на його монументальних традиціях і завжди прагнув, щоб його традиції стали моїми традиціями, були всюди розвинуті в мистецтві, що оздоблює стіни громадських інтер’єрів, і в мистецтві, що прикрашає побут наших людей. Я бачив своє завдання в тому, щоб сучасні побутові предмети для життя народу були оточені високим мистецтвом. І тепер я у своїй творчості приділяю велику увагу таким роботам. І хочу, щоб мої твори не тільки прикрашали виставкові зали, а ввійшли в щоденний побут людей”.

Митець, як і в молоді роки, прагне до того, щоб оточення людини було гармонійним і естетичним, відповідало смакам і уподобанням українців, носило ознаки національної культури.

Важко уявити розвиток українського килимарства без творів О. Саєнка. Сюжетні та орнаментальні килими О. Саєнка “Щедра осінь” (1977), “Дивосад” (1977), “Птахи і кози” (1979), “Квіти України” (1982), “Кози під деревом” (1982) позначені гармонійною довершеністю композицій, міцним малюнком, багатством ритмів у самому їх строї, мажорним колоритом. Для них характерний лаконізм, чітка логічна композиційна ритміка, особливий орнаментально-площинний характер зображення, що ніби розгортається на поверхні поза простором. У килимах Саєнка привертає увагу рукотворна неповторність і колірна вишуканість. Часто вони монументальні за своїми розмірами. Всі ці якості визначають роль килима в інтер’єрі як своєрідної художньої домінанти, здатної організувати оточуюче середовище та предмети інтер’єру.

Символом осінньої щедрості природи - пори апофеозу людської праці, свята в житті трудівників сприймається килим “Щедра осінь”. Майстром віднайдена та міра умовності і конкретності в зображенні людей, які вписані в загальний декоративно-площинний характер зображення, що не порушує принципів декоративної мови. Майже повна симетрія у розташуванні фігур, чітка рівновага у кольорі - відтінки вохристих, жовто-оранжевих, світло-брунатних кольорів на блакитному тлі, що асоціюються з безмежністю фарб осені, - все це надає килимові спокійного ритмічного звучання.

Коло сюжетів килимів досить широке - історія, побут і звичаї народу, мотиви

української природи. Кожна нова робота - досягнення у вирішенні образно-змістовних та формально-художніх завдань, що яскраво визначають стилістику українських килимів.

У 1979 році О. Саєнко готує серію ескізів керамічних творів: декоративних тарелей, пластів, ваз. За участю О. Саєнка та сприяння відомого кераміста Михайла Денисенка на Васильківському майоліковому заводі були виготовлені пласти - "Звір" (1980), "Збір яблук" (1980), декоративні тарелі - "Козак Мамай" (1980), "Сімейний портрет" (1980), "Птах" та "Виноград" (1980), декоративна ваза "Птахи" (1980). За композиційною побудовою та колоритом (світла охра, відтінки зеленого на жовтому тлі, або червона охра, білий на блакитному тлі) цілком узгоджувались із стилем О. Саєнка.

У цей час О. Саєнко активно працює над виготовленням меблів, інкрустованих соломомою. Виконуючи їх, він дбав про те, щоб меблі за формою, кольором, декоративним оздобленням найбільше відповідали традиціям народного меблярства, принципам національного стилю, що активно розроблявся у 20-х роках. Набір меблів, інкрустованих соломомою, залишився унікальним зразком меблярства з декоративним оформленням рідкісним матеріалом.

Мріяв О. Саєнко і про застосування в сучасних інтер'єрах тканин, виготовлених за його ескізами. Але, на жаль, справа до масового виробництва не дійшла, залишилися лише тканини, які можуть слугувати зразками для виготовлення масовими тиражами.

Незважаючи на вік, О. Саєнко продовжував активно працювати. Обравши коло тем, сюжетів, образів, що відповідали його вольовій цільній натурі, прагне відтворити власні почуття через реальний світ рідної йому України.

О. Саєнко на тлі різноманітної мистецької культури України зумів не лише зберегти свою неповторність та самотність, а й особистими здобутками презентувати її у сучасному мистецтві України і Європи, заявивши про цілком самостійно означений напрямок у монументально-декоративному мистецтві.

Постать Олександра Саєнка була б не до кінця окреслена, якби не згадати про його збиральницьку та дослідницьку працю. Упродовж усього життя він збирав колекцію декоративно-ужиткового мистецтва, до якої увійшли ічнянські кахлі, вироби з дерева та кераміки, гутне скло, килими, тканини, вишивані речі, крелевецькі рушники, народний одяг, меблі. Чимало з цих творів він врятував від руйнації, відновив та відреставрував. Мріяв створити музей народного мистецтва та побуту Борзнянщини. Першою такою спробою був краєзнавчо-історичний музей, відкритий на території Борзнянського радгоспу-технікуму. О. Саєнко передав до музею історичні матеріали, етнографічну колекцію, власні твори, працював над поповненням фондів музею. Але через деякий час музей було закрито.

Нині мрія художника здійснилася. У Борзні відкрито державний художньо-меморіальний музей "Садиба народного художника України Олександра Саєнка". Майже тисячу експонатів: твори Олександра Саєнка, документальні матеріали, пам'ятні речі, колекцію народного мистецтва - передала в дар родина митця.

І йдуть в музей люди, щоб вклонитися Митцеві, долучитися до життєдайного мистецтва, твореного золотосійним житом-пшеницею. І йдуть в музей діти напитися джерельно-чистої води із криниці народної мудрості й таланту, любові й шани до національного мистецтва.

Саєнкове мистецтво продовжує жити поміж нас!